

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

A6-0202/2008

30.5.2008

RAPORT

Euroopa energiatarbijate õiguste harta
(2008/2006(INI))

Siseturu- ja tarbijakaitsekomisjon

Raportöör: Mia De Vits

SISUKORD

	lehekülg
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI	10
TÖÖSTUSE, TEADUSUURINGUTE JA ENERGEETIKAKOMISJONI ARVAMUS	14
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	18

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

Euroopa energiatarbijate õiguste harta kohta (2008/2006(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju (KOM(2007)0528);
- võttes arvesse komisjoni ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2003/55/EÜ maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta (KOM(2007)0529);
- võttes arvesse nõukogu 15. veebruari 2007. aasta kohtumise lõppjäreldusi Euroopa energiapoliitika osas (6271/07);
- võttes arvesse komisjoni teatist „Euroopa energiapoliitika” (KOM(2007)0001);
- võttes arvesse komisjoni teatist „Määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 17 alusel algatatud Euroopa gaasi- ja elektrisektoreid käsitlev uurimine” (KOM(2006)0851);
- võttes arvesse komisjoni teatisele KOM(2006)0841 lisatud komisjoni töödokumenti „Gaasi ja elektri siseturu väljavaadete rakendusraport” (SEK(2006)1709);
- võttes arvesse komisjoni töödokumenti ELi energiapoliitika andmete kohta (SEK(2007)0012);
- võttes arvesse nõukogu 26. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/67/EÜ, mis käsitleb maagaasitarnete kindluse tagamise meetmeid¹;
- võttes arvesse vastavalt komisjoni 11. novembri 2003. aasta otsuse 2003/796/EÜ (millega luuakse elektri- ja gaasisektori Euroopa reguleerivate asutuste töörühm)² artikli 3 lõikele 8 koostatud Euroopa energiasektori reguleerijate aastaaruannet ajavahemiku 1. jaanuar 2006 kuni 31. detsember 2006 kohta kõigile Euroopa energiasektori reguleerijate nõukogu ning elektri- ja gaasisektori Euroopa reguleerivate asutuste töörühma liikmetele, Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile;
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 8.–9. märtsi 2007. aasta kohtumise eesistujariigi järeldusi, mis käsitlevad „Euroopa Ülemkogu tegevuskava (2007–2009) – Euroopa energiapoliitika” (7224/07) heakskiitmist;
- võttes arvesse komisjoni teatist „Euroopa energiatarbijate õiguste harta” (KOM(2007)0386);

¹ ELT L 127, 29.4.2004, lk 92.

² ELT L 296, 14.11.2003, lk 34.

- võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
 - võttes arvesse siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni raportit ja tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni arvamust (A6-0202/2008),
- A. arvestades, et ***lähtudes*** kõigi ühiskonnaliikmete sotsiaalse kaasamise ja võrdsete võimaluste põhimõtetest ***ning õiglasest juurdepääsust teadmistele digitaalajastul***, on väga tähtis, et mõistliku hinnaga energia oleks igale Euroopa Liidu kodanikule kättesaadav;
- B. arvestades, et tarbijate, eriti üksikisikute ning väike- ja keskmise suurusega ettevõtete käsutuses olevad vahendid ning võimalused oma huvide tõhusaks esindamiseks on piiratud;
- C. arvestades, et piisav varustus energiaga on üks põhitingimusi, et kodanikud saaksid tulemuslikult osaleda ühiskondlikus ja majanduselus;
- D. arvestades, et Euroopa energiatarbijate õiguste harta kujutab endast nii pöördumist valitsuste, energeetika valdkonna reguleerivate asutuste ja kõigi tööturu osapooltega esindatud energeetikasektori poole kui ka ülalnimetatutele stiimulit anda konkreetne panus energiatarbijate huvidega arvestamise tagamiseks konkurentsile avatud ning sotsiaalsfääri ja keskkonnaga arvestaval ELi energiaturul;
- E. arvestades, et kuna mittetäieliku konkurentsiga turgudel, näiteks energeetikasektoris, ei taga ainuüksi turumehhanismid täiel määral tarbijate huvide kaitset, tuleb lisaks energiaturu põhiste avaliku teenindamise kohustustele välja töötada ja jõustada üldine tarbijakaitse;
- F. arvestades, et olemasolevate andmete kohaselt on liikmesriigid vähekindlustatud klientide vajaduste rahuldamiseks vaid vähesel määral kasutanud sihtotstarbelisi avaliku teenindamise kohustusi;
- G. arvestades, et suurt rõhku tuleks panna liikmesriikide reguleerivate asutuste rollile: nad peaksid olema kõigist avalikest või erahuvidest sõltumatud ning pädevad energiaturge, sealhulgas hindu ja hinnakomponente kontrollima, vajaduse korral sekkuma ja karistama,
- H. ***arvestades, et õigusaktid ei reguleeri piisavalt teenust käsitlevate vaidluste lahendamist energeetika valdkonnas, ja arvestades, et selliste vaidluste lahendamise tegelevad paljud eri asutused ja tarbijad ei tea, kuhu pöörduda;***
- I. ***arvestades, et ELi sihtmärgid taastuvenergia valdkonnas tuleks lisada Euroopa energiatarbijate õiguste hartasse, et võimaldada tarbijatel valida energiaallikaid, mis on nende sihtmärkidega kooskõlas;***

Harta iseloom

1. rõhutab tõsiasja, et energiaga varustus on põhieeldus kodanike edukaks osalemiseks ühiskonna- ja majanduselus;

2. tuletab meelde, et kuigi kehtivad ühenduse õigusaktid kaitsevad tarbijate õigusi, ei austata neid sageli; rõhutab, et parim viis tarbijakaitsemeetmete tugevdamiseks on olemasolevate õigusaktide tõhusam rakendamine;
3. juhib tähelepanu sellele, et Euroopa Parlamendis praegu arutluses olevate elektrienergia ja maagaasi turge puudutavate ettepanekute paketi („kolmanda paketi ettepanekud”) vastuvõtmine tugevdaks veelgi energiatarbijate kaitse õiguslikku raamistikku;
4. on arvamusel, et tulevane energiatarbijate kaitse peaks jätkuvalt põhinema Euroopa Liidu ja liikmesriikide ühistegevusel; üksikutel tarbijakaitsemeetmetel energiaturul võivad erinevates liikmesriikides olla erinevad mõjud; seetõttu on väga oluline subsidiaarsuse põhimõtte pidev rakendamine;
5. rõhutab, et tarbijaõiguste tulemuslikuks jõustamiseks ja tagamiseks peab **energeetika valdkonnas tugevdama tarbijakaitset ja kasutama käesolevat hartat juhendava vahendina Euroopa ning liikmesriikide asutuste jaoks, samuti eraõiguslike isikute jaoks**;
6. osutab direktiivide 2003/53/EÜ ja 2003/55/EÜ artiklile 3 ja A lisale, kui neid kolmanda paketi ettepanekute kohaselt muudetakse; rõhutab vajadust parema jõustamise järele riiklikul tasandil;
7. rõhutab harta potentsiaalset lisandväärtust teabevahendina, mille abil koguda, muuta selgemaks ja konsolideerida praeguste ELi õigusaktidega juba vastu võetud tarbijate õigusi; seepärast tervitab komisjoni kava töötada energiatarbijate õiguste valdkonnas välja internetipõhine abivahend, **kuid tõstab esile vajadust laiema suhtlusstrateegia järele nende tarbijate jaoks, kellel puudub Interneti-ühendus või kelle jaoks Internet on ebasobiv kommunikatsioonivahend**;
8. **juhib tähelepanu, et harta peab rahuldama ka väikeste äritarbijate vajadusi, kelle ees seisavad tihti tavapäraste energiatarbijatega samad probleemid**;

Juurdepääs ülekanade- ja jaotusvõrkudele ning varustamisele

9. tuletab meelde, et Euroopa energiaturgu iseloomustab jätkuvalt suur monopolide hulk; see takistab valikuvabadust ning võimalust vahetada tarnijat kiiresti ja tasuta, suurendab infopuudust ning tulemuseks on tarbijate haavatavuse süvenemine; seetõttu on oluline tagada, et tehakse jõupingutusi ühtse konkurentsivõimelise energiaturu loomiseks ja eelkõige haavatavate tarbijate kaitsmiseks;
10. rõhutab Euroopa energiatarbijate õigust kasutada universaalset õigust olla ühendatud elektri- ja gaasivõrkudesse ning saada gaasi ja elektrienergiat mõistliku, läbipaistva, mittediskrimineeriva ja selgelt võrreldava, sealhulgas indekseerimisega reguleeritava hinna või tariifiga; **mittediskrimineerimine peaks hõlmama diskrimineerivate tasude keeldu teatavate makseviiside puhul, eriti kui tarbijatelt – tihti kaitsetumatelt – võetakse tasu ettemaksete arvesti abil**;
11. rõhutab, et erilist tähelepanu tuleb pöörata tarbijate kaitsele ning tuleb võtta tarbijate

võrguühenduse katkestamise vastaseid kaitsemeetmeid; liikmesriigid peavad määrama tarnijad, kelle poole viimase võimalusena pöörduda, ning need tarbijatele teatavaks tegema; vastav mehhanism tuleb kehtestada siseriiklike õigusaktidega;

12. **rõhutab, et teatud tarbijate, eriti kaitsetumate tarbijate puhul tuleb maksetega hilinemise korral võrgust väljalülitamist pidada viimasena kasutatavaks äärmuslikuks abinõuks ja asjakohased on maksepuhkused; tarnijad peaksid kohaldama proportsionaalsuse põhimõtet ning samuti teavitama konkreetset tarbijat enne selliste meetmete kasutamist;**
13. **rõhutab vajadust tarnete stabiilsuse ja varustuskindluse, samuti võrkude tõhususe kaudu tagada universaalsete õiguste kaitse, eriti energia kättesaadavus erinevate sotsiaalsete ja piirkondlike rühmade jaoks, edendades piirkondlikul tasandil liikmesriikide vahelist koostööd, samuti koostööd Euroopa perspektiiviga naaberriikidega;**
14. kutsub liikmesriike tagama, et tarbijad saaksid lihtsalt, tasuta ning kõige rohkem ühe kuu pikkuse ajavahemiku jooksul uue tarnija võrku ümber lülituda;

Tariifid ja hinnad

15. rõhutab, et elektri ja gaasi hinnad Euroopas peavad olema mõistlikud, selgelt ja lihtsalt võrreldavad ja läbipaistvad, samuti lähtuma tegelikust energiatarbimisest; avaldatud hinnad, tariifid, indekseerimismehhanismid ja -tingimused peavad tarbijale arusaadavate teabevahendite kaudu olema lihtsalt kättesaadavad; lisaks sellele tuleks neist eelnevalt teada anda ning neid peaks jälgima või kinnitama liikmesriigi sõltumatu reguleerija;
16. **rõhutab, et tarnijate tavapäraseks lepinguliseks kohustuseks on teostada korrapäraselt ja kindlaksmääratud kuupäevadel arvestused tagamaks, et tarbijatelt võetakse tasu vastavalt tegelikult nende tarbitud energiakogusele; kui tarnijad ei suuda seda kohustust näiteks tehnilistel põhjustel täita, siis tuleks energia tarbimist arvestada mõistlike ja läbipaistvate kriteeriumide alusel, mis on selgelt lepingus sätestatud;**
17. **juhhib sellega seoses tähelepanu turul tegutsejatele, kes on spetsialiseerunud tarnijate hinnaalase võrdleva teabe ja tingimuste avaldamisele, samuti tarnija vahetamise toetamisele;**
18. kutsub liikmesriike üles soodustama arukaid arvesteid, mis annavad tarbijatele täpse ülevaate nende tegelikust energiatarbimisest ja seega aitavad kaasa parema energiatarbimise saavutamisele; tuleb meelde Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2006. aasta direktiivi 2006/32/EÜ (mis käsitleb energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateguruseid)¹ artiklis 13 esitatud nõuet arukate arvestite paigaldamise kohta; palub komisjonil ja liikmesriikidel tungivalt rakendada tarbijate teavitamise ja energia huvides selle direktiivi nõudeid mõõtmise ja arvete esitamise kohta ning need jõustada;
19. palub komisjonil hea tava edendamiseks läbi viia põhjalik uuring kodumajapidamistes

¹ELT L 114, 27.4.2006, lk 64.

praegusel ajal „tarkade arvestite” kasutamise kohta ning vajadusel uurida hoolikalt arendamist ja pärast parlamendiga konsulteerimist rahastamist; rõhutab tööstusharu sellesuunaliste jõupingutuste edendamise ja toetamise tähtsust;

Teave ja lepingud

20. rõhutab läbipaistvuse tagamiseks vajadust töötada hea tava alusel välja standardsete arvete näidis; rõhutab võrreldavuse tagamiseks vajadust töötada välja standardne lepingueelne ja lepinguline teave, sealhulgas teave hartast tulenevate tarbija õiguste kohta;
21. palub liikmesriikidel korraldada kogu tarbijate teabepäringute esitamine füüsiliselt ühest kohast, näiteks riiklike energeetikasektorit reguleerivate asutuste kaudu, soodustades seega tarbijate juurdepääsu teabele ja samal ajal tagades, et teave on tarbijatele võimalikult hästi kättesaadav nii koha, aja, vahendite kui ka põhjalikkuse seisukohalt;
22. ***rõhutab vajadust, et komisjon töötaks koostöös riiklike reguleerivate asutustega välja tarbijaga seotud teenuste, sealhulgas kõnekeskused, kvaliteedi kriteeriumid;***
23. arvab, et tarnijate ja liikmesriigi sõltumatu reguleeriva asutuse veebisaitidel peaks saama kasutada tariifikalkulaatorit; rõhutab, et tarbijaid tuleb nende energiatarbimisest teavitada korrapäraselt;
24. ***rõhutab vajadust teha tarnijatele kohustuseks teavitada tarbijaid kõnealuse harta väljakuulutamise kohta;***

Sotsiaalmeetmed

25. kahetseb asjaolu, et haavatavatel energiatarbijatel on tõsised probleemid, mida riiklikud sotsiaalkindlustussüsteemid peaksid selgesõnaliselt käsitlema või tuleks seda teha muude samalaadsete meetmetega;
26. kutsub komisjoni üles ***esitama suunised avaliku teenuse kohustuste ühise määratluse kohta ja jälgima direktiivide 2003/54/EÜ ja 2003/55/EÜ artiklis 3 ja 1. lisas sätestatud kohustuste rakendamist liikmesriikide poolt;***
27. ***kutsub komisjoni üles määratlema energiapuuduse mõiste;***
28. kutsub liikmesriike üles töötama välja energiapuudust käsitlevaid riiklikke energeetika tegevuskavasid ja edastama oma vastavad meetmed Euroopa energeetikasektorit reguleerivate asutuste koostööagentuurile; kutsub agentuuri üles teostama koostöös liikmesriikide asutustega nende meetmete järelevalvet ja edastama teavet edukate meetmete kohta; rõhutab, et koostada tuleks hinnang selle kohta, millises ulatuses võetakse riigi sotsiaalkindlustus- ja maksusüsteemides arvesse energiapuudusega seotud ohtusid;

Keskkonnameetmed

29. rõhutab, et tarnijad ja võrguettevõtjad peaksid tegutsema keskkonna suhtes vastutustundlikult, tehes kõik võimalikud jõupingutused, et hoida süsinikdioksiidi heide ja radioaktiivsete jäätmete tekkimine madalaimal võimalikul kohaldatavas õiguses sätestatud tasemel;
30. on seisukohal, et taastuvad energiaallikad, soojuse ja elektri koostootmine ja muu integreeritud tootmine tuleks seada prioriteediks ning et hartas tuleks tunnustada tarbijate õigust teavitatud valikule taastuvate energiaallikate kasuks; on seetõttu seisukohal, et kõiki tarbijaid peaks teavitama neile kättesaadavate energiaallikate kohta objektiivsel, läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil;
31. rõhutab seega vajadust reaalselt kohaldada direktiivi 2003/54/EÜ artikli 3 lõiget 6, mille kohaselt liikmesriigid tagavad, et tarbijad saavad usaldusväärset teavet elektritarnija energiaallikate valiku kohta ning tarnija energiast elektrienergia tootmisel tekkinud keskkonnamõjude kohta;

Riikide reguleerivad asutused (RRAd)

32. rõhutab, et liikmesriikides on RRAd olemas, kuid kahetseb, et nende võim on praegu piiratud; **on arvamusel, et liikmesriigid peaksid tagama, et riiklikel reguleerivatel asutustel oleksid piisavad seadusekohased volitused ja ressursid ning et nad sooviksid neid kasutada;**
33. on veendunud, et riiklikel reguleerivatel asutustel peaks olema tarbijakaitses keskne roll; usub seetõttu, et reguleerivate asutuste volituste ja iseseisvuse, sealhulgas õiguse määrata karistusi tarnijatele, kes ei järgi asjaomaseid ühenduse õigusakte, tugevdamise ettepanekuid tuleks toetada;
34. arvab, et riikide reguleerivad asutused (RRAd) peaksid olema kõigist avalikest või erahuvidest sõltumatud ning pädevad vähemalt:
- kinnitama **võrgutasude kindlaksmääramise põhimõtted või tegelikud** võrgutariifid ning võimaluse korral nende indekseerimismehhanismid;
 - teostama järelevalvet hindade ja kõigi hinnakomponentide, sealhulgas indekseerimismehhanismide üle;
 - teostama tarnijatelt saadud tarbijateabe järelevalvet, kontrolli ja jõustamist **vähemalt esimese viie aasta jooksul pärast turu täielikku liberaliseerimist ja kuni on tõestatud, et tarnijad on tarbijatele edastanud ja jätkuvalt edastavad asjakohast, läbipaistvat ja erapooletut teavet;**
 - kaitsma tarbijaid ebaausate kaubandustavade eest ning tegema selles osas koostööd pädevate konkurentsiasutustega;
35. **Liikmesriigid peaksid tagama, et riiklikel reguleerivatel asutustel oleks** turul toimuvate elektri ja gaasi pakkumiste järelevalveks vajalikud **volitused**. Seetõttu on neil juurdepääs kõigile hinna määramisel otsustava tähtsusega elementidele, sealhulgas vähemalt **gaasi- ja elektrimüügilepingute** tingimustele ning indekseerimisvalemitele;
36. rõhutab vajadust lisada RRA pädevused direktiivi 2003/54/EÜ artikli 22 punkti c ja

direktiivi 2003/55/EÜ artikli 24 punkti c;

37. rõhutab vajadust ühtse üleeuroopalise lähenemise järele RRAde tegevusele, mida koordineeriks üleeuroopaline agentuur;

Kaebused

38. kutsub liikmesriike üles korraldama tarbijate kõikvõimalike kaebuste vastuvõtmine tarbijatele võimalikult lähedalasuvas ühtses kohas ja julgustama selliste kaebuste lahendamist vaidluste lahendamise alternatiivsete meetodite abil;
39. ***rõhutab, et kõigil tarbijatel peaks olema õigus energiateenuse pakkuja poolsele teenusele, kaebuste menetlemisele ja alternatiivsele vaidluste lahendamisele kooskõlas rahvusvaheliste standarditega, sealhulgas ISO 10001, ISO 10002 ja ISO 10003 ja tulevikus kõnealuses valdkonnas välja töötatavate ISO standarditega;***
40. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et ombudsmanidel oleksid volitused kaebuste tõhusaks menetlemiseks ning andma tarbijatele teavet energiaküsimuste kohta;

Tarbiijaorganisatsioonid

41. tunnistab tarbiijaorganisatsioonide olulist osa selle tagamisel, et tarbiijaõiguste kaitse kõrge taseme saavutamiseks tehakse ELis kõik, mis võimalik; kõik liikmesriigid peaksid tagama, et tarbiijaorganisatsioonidel on piisavalt vahendeid, et tegeleda põhiteenustega, sealhulgas varustamine gaasi ja elektriga;
42. ***kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama energiateenuste jätkusuutlik areng; rõhutab tarbiijaorganisatsioonide ja riiklike reguleerivate asutuste tähtsat rolli jätkusuutliku tarbimise edendamisel selle kaudu, et juhitakse nii tarbijate kui ka äriühingute tähelepanu eelkõige energiaallikate valikule, kliimamuutustele ja sellele, kuidas tarbijad sektori arengut mõjutavad;***
43. soovitab, et liikmesriigid annaksid tarbiijaorganisatsioonidele rahalist abi, et nad saaksid oma töötajaid koolitada ja suuta seega paremini abistada õigusloomega seotud protsessis, tarbijate teavitamisel ja harimisel ning tarbijavaidluste lahendamisel;

o

o o

44. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ja liikmesriikide valitsustele.

SELETUSKIRI

I. Sissejuhatus

Praegu kehtivad küll energiatarbijate õigused, kuid need on kehtestatud erinevate ELi dokumentidega, mida tihti ei ole siseriiklikku õigusesse üle võetud. Sellepärast on väga vaja neid õigusi selgemaks muuta, ühtlustada ja täiendada. Seetõttu tuleb harta algatust tervitada.

Komisjoni 5. juuli 2007. aasta teatises „Euroopa energiatarbijate õiguste harta” (KOM (2007)386) tuuakse ära tulevase harta võimalikud koostisosad, mis annavad kergestimõistetaval kujul ülevaate kehtivatest ühenduse õigusaktidest ja võimalikest edasistest meetmetest.

Komisjoni nägemuses ei ole tulevane Euroopa energiatarbijate õiguste harta õigusakt. Erinevalt komisjonist leiab raportöör, et harta peaks olema õiguslikult siduv või see peaks kuuluma õigusaktide, s.t elektrienergia siseturgu käsitleva direktiivi 2003/54/EÜ ja maagaasi siseturgu käsitleva direktiivi 2003/55/EÜ juurde vähemalt lisa näol.

Lisaks tervitab raportöör komisjoni kava koostada teabevahendina toimiv nn „energeetika kontrollnimekiri”, mille töötavad välja liikmesriigid, mis pannakse üles internetti ning kust tarbijad saavad suuniseid ja praktilist teavet. Ta rõhutab aga, et tehniline kontrollnimekiri kui selline ei asenda energiatarbijate õiguste hartat.

II. Tarbijate õigused

Komisjoni dokumendis loetletakse küsimused, millele hartas tuleks keskenduda:

- aidata koostada kavasad, millega aidatakse ELi kõige vähem kindlustatud kodanikel toime tulla energia hinnatõusuga;
- parandada kodanikele minimaalselt kättesaadavat teavet, et aidata neil valida tarnijate ja erinevate tarnevõimaluste vahel;
- piisava energiavarustuse kättesaadavus mõistliku hinnaga;
- vähendada bürokraatiat tarnija vahetamisel;
- kaitsta tarbijaid ebaausate müügitavade eest;
- tarbijate õiguste jõustamine;
- energiatõhususe meetmeid ja käitumisviise puudutav teave;
- tarbijate esindatus.

Täielikule loendile pretendeerimata soovib raportöör juhtida tähelepanu alljärgnevatele tarbijaõiguste suurendamise seisukohalt olulistele küsimustele.

A. Tarne-, ülekande- ja jaotusvõrkude kättesaadavus

Euroopa elektri- ja gaasitarbijatel on õigus universaalteenusele, mis tähendab, et neil on õigus saada kindlaksmääratud kvaliteediga elektri- ja gaasitarneid mõistliku, hõlpsasti ja selgelt võrreldava ning läbipaistva hinnaga. Avaldatud võrgutariifide ja indekseerimismehhanismide läbipaistvust ja prognoositavust tuleb jätkuvalt parandada mõistetavate ja kergesti kättesaadavate arvutusmeetodite või muude teabevahendite abil, mis eelnevalt edastatakse liikmesriigi sõltumatule reguleerivale asutusele, kes need kinnitab; See tagab ka, et nimetatud võrgutariifid ei ole diskrimineerivad.

Tarbijate kaitsele tuleb pöörata erilist tähelepanu ning võtta võrguühenduse katkestamise vastaseid kaitsemeetmeid. Võlgade tekkimise korral tuleb võrgust lahtiühendamist pidada ebasoovitavaks meetmeks. Liikmesriigid peavad õigusaktiga määrama tarnija, kelle poole viimase võimalusena pöörduda, ning teavitama sellest tarbijat.

Riikide reguleerivad asutused (RRAd) peaksid olema kõigest avalikest või erahuvidest sõltumatud ning pädevad teostama elektri ja gaasi kättesaadavuse järelevalvet ning sekkuma asjakohaste sanktsioonidega.

Liikmesriigid tagavad tarnekõlblikule tarbijale reaalse võimaluse lihtsalt ja tasuta tarnijat vahetada. Ajavahemik, mille jooksul elektri- või gaasitarbijat vahetatakse, ei tohiks seejuures ületada üht kuud.

B. Hinnad, tariifid ja järelevalve

Elektri ja gaasi hinnad Euroopas peavad olema mõistlikul tasemel. Euroopa energiatarbijad peavad saama tasuta läbipaistvat teavet kohaldatavate hindade, tariifide, indekseerimismehhanismide ja tüüptingimuste kohta. Neil on õigus saada arveid, mis põhinevad tegelikul energiatarbimisel.

Vähekindlustatud tarbijate diskrimineerimise vältimiseks tuleks Euroopa energiatarbijatele pakkuda mitmeid erinevaid tasumisviise ning muuhulgas ettemaksuga ostetavaid arvesteid ja tasuta tariifikalkulaatoreid. Igasugused tingimuste erinevused peavad kajastama erinevatest tasumisviisidest tarnijale tulenevaid kulusid.

Komisjon peaks välja töötama ja rahastama katseprojekte, mille sisuks on konkurentsivõimelise hinnaga ning täpselt tegelikku energiakulu ja energiatarbimise aega näitavate individuaalarvestite (niinimetatud „tarkade arvestite”) kasutamine.

Riikide reguleerivate asutuste (RRAd) käsutuses peaksid olema turul toimivate elektri ja gaasi pakkumiste järelevalveks vajalikud vahendid. Seetõttu peaks neil olema juurdepääs kõigile hinna määramisel otsustava tähtsusega elementidele, sealhulgas vähemalt gaasimüügilepingute tingimustele, indekseerimisvalemitele jne. Neil peaks olema pädevus vajaduse korral sekkuda ja asjakohaseid karistusi määrata. Nad peaksid avalikustama hindade järelevalve tulemused selliselt, et olemasolevate pakkumiste hindu ja põhitingimusi oleks võimalik võrrelda.

C. Teave

Euroopa energiatarbijad peavad saama objektiivset ja läbipaistvat teavet kohaldatavate hindade, tariifide ja indekseerimismehhanismide, samuti standardsete müügiarvete tüüptingimuste kohta seonduvalt riikliku ja kohaliku tasandi elektriteenuste kättesaadavuse ja kasutamisega.

Euroopa elektritarbijad peavad saama teavet iga energiaallika osakaalu kohta tarnija viimase aasta kütusetarbes; see esitatakse liikmesriikide siseselt kasutatavatel arvetel võrdlemist hõlbustaval, ühtsel ja arusaadaval kujul.

Euroopa elektritarbijad peavad nõudmisel saama teavet vähemalt viitena olemasolevatele allikatele, näiteks veebisaitidele, kus on avalikkusele kättesaadav teave elektritarnija tekitatud keskkonnamõju kohta andmetena vähemalt elektrienergia tootmiseks kulutatud kütuse põletamisest eelmisel aastal tekkinud CO₂ heitmete ja radioaktiivsete jäätmete kohta. See teave peaks nõudmise korral olema tarbijatele tasuta kättesaadav ka kirjalikul kujul.

Euroopa energiatarbijatel on õigus saada arvete, lepingute, muude tehingudokumentide, kviitungite jne kaudu või neile lisatuna teavet a) tegelike kehtivate hindade ja tegeliku energiatarbimise kohta, vähemalt kord poole aasta jooksul; b) hindade indekseerimismehhanismi ja selle kõigi muutuste kohta; c) võrdlusandmeid iga-aastase tegeliku energiatarbimise kohta; c) andmeid võrrelduna aluseks võetud energiatarbija näitajatega; e) kontaktandmeid objektiivse teabe saamiseks energiatõhususe parandamise meetmete, lõpptarbijate profiilide ja seadmete tehniliste näitajate kohta; f) kõigi energiaallikate osakaalu kohta tarnitud energias.

Tarnijad ja võrguoperaatorid peaksid oma vastutusalas seadma sisse kergesti kättesaadava ja kvaliteetse kliendiabi, et tõhusalt lahendada võrguühendusega seotud ja muid teenuse kvaliteediga seotud probleeme.

Riigi reguleeriv asutus ja tarnija peaksid tegema kättesaadavaks tariifikalkulaatorid ning riigi reguleeriva asutuse veebisaidil tuleks korrapäraselt avaldada energia kilovatt-tunni hind.

Riikide reguleerivad asutused peavad kontrollima, kas ei kohaldata piiravaid lepingutingimusi, näiteks ainuõiguse sätteid, mis võivad tõkestada või piirata klientide valikuvõimalusi. Vajaduse korral teavitavad riikide reguleerivad asutused selliste tingimuste ilmnemisest riiklikke konkurentsiameteid ja teevad nendega koostööd.

D. Sotsiaalmeetmed

Liikmesriigid võtavad riiklikes energeetika tegevuskavades vajalikke meetmeid energiapuuduse leevendamiseks ning teatavad neist Euroopa reguleerijate koostööagentuurile.

Energiapuudus muutub kõigis liikmesriikides üha tõsisemaks probleemiks. Vaja on ühtset lähenemisviisi, kusjuures oluline on RRAde roll ja nende sõltumatus. Euroopa reguleerijate koostööagentuur peaks samuti võtma endale vastutuse järelevalvega liikmesriikide edenemise

üle ning asjaosaliste teavitamisega liikmesriikide edukatest energiapuuduse vastastest meetmetest.

Energiapuudus tähendab seda, et pere ei suuda kütta oma kodu vastuvõetaval määral ehk Maailma Terviseorganisatsiooni soovitatud tasemeni, milleks on 18 C° kõigis hõivatud eluruumides. Lisaks tähendab see suutlikkust osta oma kodus mõistliku hinnaga energiateenuseid. Pere kannatab energiapuudust, kui tema energiakulude osakaal pere kogukuludest ületab kahekordselt antud riigi vastavat keskmist näitajat. Vaegustest tulenevate erivajadustega või halvas majanduslikus olukorras olevatele Euroopa energiatarbijatele tuleks nende vaimse ja füüsilise tervise ja heaolu tagamiseks pakkuda põhilisi energiateenuseid mõistliku hinnaga või vajaduse korral tasuta.

Olemasolevate andmete kohaselt on liikmesriigid vähekindlustatud klientide kaitseks vaid vähesel määral kasutanud sihtotstarbelisi avaliku teenindamise kohustusi. Liikmesriigid peaksid vastu võtma ja avalikustama vähekindlustatud tarbija määratluse, mida kohaldavad kõik perede põhivajadusi rahuldavad elektri- ja gaasitarbijad, ilma et vähekindlustatud tarbija peaks seda eraldi taotlema. Komisjonil tuleks soovitada alustada rikkumismenetlusi liikmesriikide suhtes, kes nimetatud määratlust vastu ei võta ega kohalda.

III. Riikide reguleerivate asutuste (RRAd) roll ja sõltumatus

RRAd peaksid olema kõigist avalikest või erahuvidest sõltumatud ning neile tuleks anda pädevus, mis laseb neil täiel määral täita oma osa energiatarbijate õiguste suurendamisel.

RRAd käsutuses peaksid olema turul toimuvate elektri ja gaasi pakkumiste järelevalveks vajalikud vahendid. Seepärast peavad kõik hinda otsustavalt mõjutavad tegurid olema neile kättesaadavad.

Riigi reguleerivad asutused kontrollivad, kas ei kohaldata piiravaid lepingutingimusi, näiteks ainuõiguse sätteid, mis võivad tõkestada või piirata klientide valikuid. Vajaduse korral teavitavad RRAd selliste tingimuste kohaldamisest riiklikke konkurentsiameteid ja teevad nendega koostööd.

RRAd pädevus tuleb sätestada direktiivi 2003/54/EÜ (elekter) artiklis 22c ja direktiivi 2003/55/EÜ artiklis 24c.

Vaja on ka ühtset üleeuroopalist lähenemist RRAd tegevusele, mida koordineerib Euroopa koostööagentuur.

7.5.2008

TÖÖSTUSE, TEADUSUURINGUTE JA ENERGEETIKAKOMISJONI ARVAMUS

siseturu- ja tarbijakaitsekomisjonile

Euroopa energiatarbijate õiguste harta kohta
(2008/2006(INI))

Arvamuse koostaja: András Gyürk

ETTEPANEKUD

Tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon palub vastutaval siseturu- ja tarbijakaitsekomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. rõhutab tõsiasja, et energiaga varustus on põhieeldus kodanike edukaks osalemiseks ühiskonna- ja majanduselusel;
2. tuletab meelde, et kuigi kehtivad ühenduse õigusaktid kaitsevad tarbijate õigusi, ei austata neid sageli; rõhutab, et parim viis tarbijakaitsemeetmete tugevdamiseks on õigusaktide tõhusam rakendamine;
3. juhib tähelepanu sellele, et parlamendis praegu arutluses olevate elektri ja maagaasi turge puudutavate ettepanekute vastuvõtmine tugevdaks veelgi energiatarbijate kaitse õiguslikku raamistikku;
4. on arvamusel, et tulevane energiatarbijate kaitse peaks jätkuvalt põhinema Euroopa Liidu ja liikmesriikide ühistegevusel; üksikutel tarbijakaitsemeetmetel energiaturul võivad erinevates liikmesriikides olla erinevad mõjud; seetõttu on väga oluline subsidiaarsuse põhimõtte pidev rakendamine;
5. toetab komisjoni kavatsust esitada harta mitte uue õigusaktina, vaid vahendina, mis aitab kodanikel saada paremal ja lihtsamal viisil oma õiguste kohta teavet; juhib kõnealuses kontekstis tähelepanu sellele, et harta raamistikus teabe levitamise eesmärgil peetavad kõnelused võimalike, kuid veel vastuvõtmata õigusaktide kohta omavad negatiivset mõju õiguste selgusele ja kohaldatavusele ja seega takistavad soovitud eesmärkide saavutamist;
6. tuletab meelde, et Euroopa energiaturgu iseloomustab jätkuvalt suur monopolide hulk; see takistab valikuvabadust ning võimalust vahetada tarnijat kiiresti ja tasuta, suurendab

infopuudust ning tulemuseks on tarbijate haavatavuse süvenemine; seetõttu on oluline tagada, et tehakse jõupingutusi ühtse konkurentsivõimelise energiaturu loomiseks ja eelkõige haavatavate tarbijate kaitsmiseks;

7. juhib tähelepanu, et sotsiaalse kaasatuse, kõigile võrdsete võimaluste andmise ja digitaalsel ajastul teabele õiglase juurdepääsu tagamise põhimõtete kohaselt on väga oluline, et igal liidu kodanikul on juurdepääs taskukohasele energiale;
8. palub liikmesriikidel ja liikmesriikide reguleerivatel asutustel saavutada oluline edasimineku hindade läbipaistvas avaldamises ja läbipaistvates energiaarvetes, mis võimaldaks korrektset hinnavõrdlust;
9. arvestades, et tarbijatel, eelkõige koduklientidel ja väikestel ning keskmise suurusega ettevõtetel, on oma huvide tõhusaks kaitsmiseks piiratud vahendid ja võimalused;
10. on arvamusel, et energiahindade tõusu valguses on vajalik garanteerida tarne madala sissetulekuga inimestele ja samuti on vajalik tagada see äärealadel elavatele inimestele, kuna nende energiaturg on väike ja konkurentsivõimetu; peab oluliseks, et liikmesriigid astuksid võimalikult kiiresti samme selle tarbijarühma täpseks määramiseks ning edendaksid ja toetaksid meetmeid, nagu sotsiaalsed tariifid, mis tagavad neile jätkuva juurdepääsu elektrile ja maagaasile; palub liikmesriikidel investeerida esmajoonelise laiahaardelistesse energiatohususe meetmetesse madala sissetulekuga majapidamiste jaoks, tegeledes seeläbi strateegilisel viisil nii küttekuludest tingitud vaesuse probleemiga kui ka energiatohususe 20%lise suurendamise eesmärgiga aastaks 2020, mis võeti vastu Euroopa Ülemkogu 2007. aasta kevadisel kohtumisel;
11. juhib tähelepanu, et liikmesriigid peaksid võtma edasisi meetmeid energiakuludest tingitud vaesuse vastu võitlemiseks, kuna piisav energiaga varustatus on üks põhieeldusi kodanike edukaks osalemiseks ühiskonna- ja majanduselus;
12. rõhutab, et tõusvate energiahindade taustal peaksid liikmesriigid määratlema energiakuludest tingitud vaesuse mõiste riigisiselt ja töötama välja meetmed selle kõrvaldamiseks, võttes arvesse tõusvaid energiahindu, majapidamiste sissetulekute taset ja energiatohusust;
13. on veendunud, et riiklikel reguleerivatel asutustel peaks olema tarbijakaitses keskne roll; usub seetõttu, et reguleerivate asutuste volituste ja iseseisvuse, sealhulgas õiguse määrata karistusi tarnijatele, kes ei järgi asjaomaseid ühenduse õigusakte, tugevdamise ettepanekuid tuleks toetada;
14. rõhutab, et liikmesriigid peavad pühendama rohkem tähelepanu energiakuludest tingitud vaesuse probleemile ning et koostada tuleks hinnang selle kohta, millises ulatuses võetakse riigi sotsiaalkindlustus- ja maksusüsteemides arvesse energiakuludest tingitud vaesusega seotud ohtusid;
15. juhib tähelepanu, et tarbijad mängivad konkurentsivõimelisel turul olulist rolli; väljendab arvamust, et teabele juurdepääsu lihtsustamine on üks tähtsamaid tarbijakaitsese vahendeid, eriti seoses hindade võrreldavusega ja tarnija vahetamise tingimustega; on seisukohal, et avaldatud hindade ja tariifide läbipaistvust ja ennustatavust peab veel parandama

arusaadavate ja kergelt juurdepääsetavate arvutamismeetodite abil; rõhutab, et suurendamiseks iga inimese panust ELi süsinikdioksiidi heitkoguseid puudutavate energiastrateegia eesmärkide saavutamisse, peaks tarbijaid informeerima nende poolt tarbitava energia tootmiseks kasutatavatest kütuseliikidest;

16. rõhutab seega vajadust reaalselt kohaldada direktiivi 2003/54/EÜ artikli 3 lõiget 6, mille kohaselt liikmesriigid tagavad, et tarbijad saavad usaldusväärset teavet elektritarnija energiaallikate valiku kohta ning tarnija energiast elektrienergia tootmisel tekkinud keskkonnamõjude kohta;
17. kutsub liikmesriike üles soodustama arukaid arvesteid, mis annavad tarbijatele täpse ülevaate nende tegelikust energiatarbimisest ja seega aitavad kaasa parema energiatõhususe saavutamisele; tuletab meelde Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2006. aasta direktiivi 2006/32/EÜ (mis käsitleb energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid)¹ artiklis 13 esitatud nõuet arukate arvestite paigaldamise kohta; palub komisjonil ja liikmesriikidel tungivalt rakendada tarbijate teavitamise ja energia huvides direktiivi nõudeid mõõtmise ja arvete esitamise kohta ning need jõustada;
18. rõhutab teabe läbipaistvuse ja võrreldavuse tõstmise eesmärgil vajadust töötada välja standardsed arved, mida saavad kasutada kõik tarnijad, ning vajadust loetleda tarbijate õigused elektri- ja gaasitootjate ning sõltumatute riiklike reguleerivate asutuste veebisaitidel;
19. rõhutab vajadust, et komisjon töötaks koostöös riiklike reguleerivate asutustega välja kvaliteedikriteeriumid, mida kohaldataks tarbijatega seotud teenuste, sealhulgas kõnekeskuste suhtes;
20. rõhutab vajadust nõuda tarnijatelt tarbijate teavitamist esitatud harta väljakuulutamise kohta.

¹ ELT L 114, 27.4.2006, lk 64.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	6.5.2008
Lõpphääletuse tulemused	+: 50 -: 0 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Šarūnas Birutis, Jan Březina, Philippe Busquin, Jerzy Buzek, Jorgo Chatzimarkakis, Giles Chichester, Dragoș Florin David, Pilar del Castillo Vera, Den Dover, Lena Ek, Nicole Fontaine, Norbert Glante, András Gyürk, Fiona Hall, David Hammerstein, Rebecca Harms, Erna Hennicot-Schoepges, Mary Honeyball, Ján Hudacký, Romana Jordan Cizelj, Werner Langen, Anne Laperrouze, Eugenijus Maldeikis, Eluned Morgan, Angelika Niebler, Atanas Paparizov, Aldo Patriciello, Francisca Pleguezuelos Aguilar, Anni Podimata, Miloslav Ransdorf, Vladimír Remek, Herbert Reul, Teresa Riera Madurell, Mechtild Rothe, Paul Rübig, Andres Tarand, Catherine Trautmann, Nikolaos Vakalis, Adina-Ioana Vălean, Alejo Vidal-Quadras
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Daniel Caspary, Dorette Corbey, Manuel António dos Santos, Göran Färm, Juan Fraile Cantón, Gunnar Hökmark, Vittorio Prodi, Bernhard Rapkay, Silvia-Adriana Ţicău
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 178 lg 2)	Daniel Stroj

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	27.5.2008
Lõpphääletuse tulemused	+: 21 -: 0 0: 16
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Cristian Silviu Buşoi, Charlotte Cederschiöld, Gabriela Creţu, Mia De Vits, Janelly Fourtou, Evelyne Gebhardt, Martí Grau i Segú, Małgorzata Handzlik, Malcolm Harbour, Anna Hedh, Edit Herczog, Iliana Malinova Iotova, Pierre Jonckheer, Graf Alexander Lambsdorff, Kurt Lechner, Toine Manders, Nickolay Mladenov, Catherine Neris, Zita Pleštinská, Zuzana Roithová, Heide Rühle, Leopold Józef Rutowicz, Salvador Domingo Sanz Palacio, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Marianne Thyssen, Jacques Toubon, Bernadette Vergnaud, Barbara Weiler, Marian Złotea
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Emmanouil Angelakas, Wolfgang Bulfon, Colm Burke, Giovanna Corda, Jan Cremers, Wolf Klinz, Manuel Medina Ortega, Gary Tittley, Anja Weisgerber
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 178 lg 2)	Elisabeth Morin, Sirpa Pietikäinen, Nicolae Vlad Popa